

رېځخېرى راسپاردە نۆدەولەتییەکان له حکومەتی هەرێم: بە پێی رێکەوتننامە نۆدەولەتییەکان پتویستە ولاتان پابەند بن بە جاپنامەی جیهانی مافەکانی مرۆڤ بە تاییبەتی مافی کۆچبەرەکان و پاراستنی ژیاڤیان

ماوهیه که کێشەى کۆچبەرانی سەر سنووری هەردوو ولاتی پۆلەندا و بیلاروسیا بۆتە باسی هەندیک رێکخراو و میدیای ناوخۆیی و نۆدەولەتی و چەند لایەنیک هەول دەدەن وەک کارتیکی فشار بەکاری بهێنن گوايه بارودۆخی گوزەرانی هاوولاتیانی هەرێم هۆکاری کۆچ کردنی ئەو کەسانەیه بۆ ولاتانی دەرەوه، بە تاییبەتی دواى ئەوهی له رۆژانی رابردودا ژمارەیهک کۆچبەر که بەشیکیان هاوولاتیانی هەرێم له سەر سنووری بیلاروسیا و پۆلەندا کۆبوونەوه و به لێشاو هەولێ چوونه نێو خاکی پۆلەنداڤان دا.

د. دیندار زێباری رێکخېرى راسپاردە نۆدەولەتییەکان له حکومەتی هەرێم رایگەياند: کێشەى کۆچبەرەکان بابەتیکی نوێ نییه، بەلام له چەند سالێ رابردودا ئاراستەیهکی نوێی بهخۆیهوه بڤیوه و ولاتان وەک کارتیکی فشاری سیاسی دژی یهکتری بهکاری دههێنن. ماوهیه که پەيوه‌ندییه‌کان نێوان ولاتانی یه‌کیتی ئەوروپا و هەندیک ولاتی ناوچه‌که روو له گرژیه بۆیه که یسی کۆچبەرانیان وەک کارتیکی دژی یه‌کتر به‌کارهێناوه.

سەبارەت بە بوونی ژمارەیهک له هاوولاتیانی هەرێمی کوردستان له نێو کۆچبەرەکاندا، دیندار زێباری وتی: حکومەتی هەرێمی کوردستان به هەموو شێوه‌یه‌ک دژی به قاجاخ بردنی هاوولاتیانە بۆ دەرەوه، پڕۆسه‌که له دەرەوه‌ی هەرێم ئەنجام ده‌دریت. کۆچبەرەکان له رێگای ولاتانی دراوسێوه به فیزای گه‌شتیاری یان به هەر شێوه‌کی دیکه روو له ولاتانی ئەوروپا ده‌کەن. به‌داخوه پڕۆسه‌که به‌شێوه‌یه‌کی به‌رنامه بۆ داڕێژراو ئەنجام ده‌دریت بۆیه ده‌بینین به‌چه‌ند کاروانیک هه‌زاران کەس کۆده‌کړینه‌وه و ئاسانکاری زۆریان بۆ ده‌کړیت تا ده‌گه‌نه سنووری ولاتانی یه‌کیتی ئەوروپا، به‌شیکیان دانیشتووی هەرێمی کوردستان و عێراقن، بەلام خاوه‌ن ره‌گه‌زنامه‌ی ولاتانی تریشیاڤان له‌گه‌لدايه. له‌م دوايه‌دا میدیاکانی پۆلەندا رایانگه‌ياندووه که له چەند رۆژی رابردوو دوو کاروانی زۆری کۆچبەرەکان که ئەفریقیایی و ئەوروپی بوون له سنوورەکانی ئەو ولاتە پەینه‌وه.

سەبارەت بە ره‌وشی کۆچبەرەکان له سنووری ولاتانی بیلاروسیا و پۆلەندا رێکخېرى راسپاردە نۆدەولەتییەکان وتی: بە پێی به‌واداچوونه‌کانمان له چەند رۆژی رابردوو نزیکه‌ی (۳۰۰۰ بۆ ۴۰۰۰) کۆچبەر به هەموو نه‌ته‌وه جیاوازه‌کانه‌وه له نزیک سنووری پۆلەندا هەولێ پەینه‌وه‌يانداوه، له‌وانه به‌شیکیان هه‌لگری ناسنامه‌ی عێراقین. حکومەتی هەرێمی کوردستان رایگه‌ياندووه دژی هەر هه‌نگاوێکه که ببێته هۆی گه‌رانه‌وه‌ی زۆره‌ملی ئەو کۆچبەرەکان، به‌پێی رێکەوتننامە و پەیماننامە نۆدەولەتییەکان پتویستە هەردوو ولاتی پۆلەندا و بیلاروسیا پابەند بن بە پره‌نسیپه‌کانی جاپنامەى جیهانی مافەکانی مرۆڤ بە تاییبەتی مافی کۆچبەرەکان و پاراستنی ژیاڤیان، له ئیستادا به هۆی سه‌رما و سۆله‌وه کۆچبەرەکان له دۆخیکی مرۆیی سه‌خت و دژواردا ده‌ژین و پتویستییاڤان به یارمه‌تییه.

رێکخېرى راسپاردە نۆدەولەتییەکان ئاماژه‌ی به‌وه کرد که هەندیک لایەن و رێکخراو هەول دەدەن وا نیشان بدەن که حکومەتی هەرێم به‌رپرسه له مه‌ینه‌تی کۆچبەرانی سەر سنووری پۆلەندا و بیلاروسیا و له‌م باره‌وه وتی: حکومەتی هەرێمی کوردستان رووبه‌رووی دۆخیکی ئابووری سه‌خت بۆته‌وه به هۆی پێشوازی کردنی له نزیکه‌ی دوو ملیۆن کۆچبەر و ئاواره که تا ئیستا ژماره‌یه‌کی زۆریان له هەرێم ماونه‌ته‌وه له‌وانه: (689, 903) ئاواره‌ی ناوخۆ که به‌شیکی زۆریان دانیشتووی ناوچه جیئا‌کۆکه‌کانن و نه‌یانتوانیوه بگه‌رێنه‌وه شوێنه‌کانی خۆیاڤان به‌هۆی ناسه‌قامگیری ئەمنی و نه‌بوونی خزمه‌تگوزارییه

سەرەتاییەکان. ئەم دۆخە جۆریک لە نائۆمیدی لە دەروونی هاوولاتیان درووست کردووە لەم ناوچانە، بۆیە بەشیکی زۆری پیکهاتەکان ئەو ناوچانە روویان لە دەرەوێ وڵات کردووە.

لەلایەکی ترەوێ زێباری ئاماژەیی بەوەش کرد سەدان گوند و دێهاتەکان لە ناوچە سنوورییەکانی هەرێم چۆلکراون بە ھۆی پیکدادانی سەربازی لە نێوان گروپە چەکدارییەکانی دەرەوێ یاسا و وڵاتە دراوسێکان، دانیشتوانی ئەم گوندانە شوینەکانی خۆیان جێھێشتوو، بەشیکی زۆریان ناوچەیی کشتوکالی و گەشتیارین و بە ئاوەدانکردنەوەیان کاریگەرییەکی زۆری دەبێت لەسەر بوژانەوێ ئابووری و کەم کردنەوێ رێژەیی بیکاری لە نێو گەنجان.

د. دیندار زێباری ھەرەھا گوتی کە ئەوانەیی کۆچ دەکەن لەوێ چیرۆکی ناراست باس دەکەن لە بارەیی ھەرێمی کوردستانەوێ تەنیا لە پێناو وەرگرتنیان و لە لایەن بازەرگانانی سیاسی بە کار دەھێنرێن بو خراپکردنی ناووبانگی ھەرێم. ھەرەھا، لەلایەن قاچاچی ھاندھەرین بو سودی مادی.

لە کوتایی لێدوانەکەیدا زێباری وتی: کۆچکردن دیاردەییکی جیھانییە و تە نیا تاییبەت نییە بە کوردستان. ئێستا لە کوردستان مافەکانی هاوولاتیان بەپێی یاسا پارێزراوە و لەم دواییەدا حکومەتی ھەرێم پلانی ھەریمی بۆ مافەکانی مەووف پەسەند کردووە و پالێشتی تەواوی جێبەجێکردنیەتی. ئەم پلانی گشتگیرە و ھەموو جومگەکانی دەسەلات و رێکخراوەکانی کۆمەلگای مەدەنی و چالاکوانان و ئاژانسەکانی نەتەوێەکگرتووێکان و نوینەرایەتی وڵاتان بەشداری لە جێبەجێکردنیدا بە مەبەستی پەرەپێدانی بنەماکانی شەفافیت، رۆلی یاسا و حوکمرانی باش.